

UNIVERSITAT D'ANDORRA

Guia de seminari

Pla d'estudis	Bàtxelor en Ciències de l'educació
Mòdul	Mòdul 4. Ensenyança i aprenentatge de les llengües i de l'expressió corporal i artística
Seminari	Didàctica de l'expressió artística: música
Resultat(s) d'aprenentatge associat(s)	BCE-E009-03 Incorpora la competència digital de l'alumnat a una planificació didàctica. BCE-T005-02 Utilitza adequadament diferent programari adaptant-lo a les seves necessitats.
Semestre	S2
Professorat responsable A/e	Joan Benavent Peiró jbenavent@uda.ad
Modalitat	Presencial
Llengua de docència	Català

1. Presentació del seminari

El Seminari té com a objectiu ampliar els coneixements i habilitats musicals de l'alumnat per tal que pugui aplicar la música com a eina didàctica en l'educació maternal i en primera ensenyança. A través d'un enfocament pràctic, es treballarà la creació i/o adaptació de materials musicals per a un conte, integrant-hi tant recursos acústics com digitals. El producte final del seminari serà la creació d'una proposta didàctica en format multimèdia, amb materials musicals adaptats per a l'aula i una justificació pedagògica basada en metodologies actives i l'ús de tecnologies educatives.

2. Continguts del seminari

Tema 1. Bases teòriques del desenvolupament musical

1. Introducció.
 - 1.1. Importància del desenvolupament musical en l'etapa infantil.
 - 1.2. Relació amb el desenvolupament cognitiu, psicomotriu i socioemocional.
2. Fases del desenvolupament musical.
 - 2.1. El concepte, la importància i els objectius de l'educació musical.
 - 2.2. El rol del joc, de la veu i dels instruments musicals en el desenvolupament musical.
 - 2.3. Fases del desenvolupament musical fins als 12 anys segons diferents autors (Piaget, Swanwick, Hargreaves).
3. Les intel·ligències múltiples i la música.
 - 3.1. La teoria de Howard Gardner.
 - 3.2. Relació de la música amb les diferents intel·ligències.
 - 3.2.1. Intel·ligència musical.
 - 3.2.2. Intel·ligència cinètic-corporal.
 - 3.2.3. Intel·ligència lingüística i musical en l'expressió verbal.
 - 3.2.4. Intel·ligència interpersonal i el treball en grup.
4. Bases metodològiques en educació musical.
 - 4.1. Principis pedagògics dels grans referents en educació musical:
 - 4.1.1. Émile Jacques Dalcroze (ritme i moviment).
 - 4.1.2. Justine Bayard Ward (educació vocal).
 - 4.1.3. Zoltan Kodály (l'aprenentatge de la música a partir de la veu i la tradició oral).

- 4.1.4. Edgar Willems (relació entre percepció i vivència musical).
- 4.1.5. Carl Orff (instrumentació i experimentació).
- 4.1.6. Maurice Martenot (educació de la sensibilitat auditiva).
- 4.1.7. Edwin Gordon (teoria de l'aprenentatge musical).
- 4.1.8. John Paynter (creativitat i composició a l'aula).
- 4.1.9. Raymond Murray Schafer (paisatge sonor i educació de l'oïda).
- 4.1.10. Jos Wuytack (mètode actiu per a la didàctica del ritme i la melodia).

5. Propostes didàctiques.

Tema 2. Els contes i la música.

1. Introducció.

- 1.1. Relació entre música i literatura infantil.

2. L'ús de la música en la narració de contes

- 2.1. Ritme i musicalitat en el llenguatge oral.
- 2.2. Recursos sonors per a la creació d'ambientacions.
 - 2.2.1. L'aplicació de la tècnica cinematogràfica del *Foley*.

3. Propostes didàctiques

Tema 3. La didàctica de la música.

1. Introducció.

- 1.1. Didàctica específica de la música en el currículum d'educació maternal.
- 1.2. Didàctica específica de la música en el currículum de primera ensenyança.

2. Els paràmetres de la música.

- 2.1. Altura (greu-agut).
- 2.2. Intensitat (fort-fluix).

- 2.3. Timbre (qualitat del so).
- 2.4. Duració (llarg-curt).
- 3. Els elements bàsics de la música.
 - 3.1. Ritme (pols, compàs, subdivisió).
 - 3.2. Melodia (construcció melòdica i tonalitat).
 - 3.3. Harmonia (interval·ls i acords).
 - 3.4. Forma musical (estructures formals bàsiques).
 - 3.5. Timbre (diferents famílies instrumentals).
 - 3.6. Dinàmica (variacions d'intensitat).
- 4. Propostes didàctiques.

Tema 4. L'audició.

- 1. Introducció.
 - 1.1. Importància de l'escolta en l'educació musical.
- 2. L'escolta activa.
 - 2.1. El procés auditiu i la seva relació amb l'aprenentatge.
 - 2.2. Selecció de repertori per a l'audició escolar.
 - 2.3. Escolta i context (elements extramusicals que influeixen en la percepció).
 - 2.4. Tècniques visuals i corporals per acompanyar l'audició: musicograma i ritmograma.
- 3. Propostes didàctiques.

Tema 5. La cançó.

- 1. Introducció.
 - 1.1. El cant com a eina didàctica.

2. L'expressió vocal i el cant.
 - 2.1. L'evolució de la veu en infants.
 - 2.2. Tècniques per a l'educació vocal.
3. La cançó tradicional.
 - 3.1. Característiques de la cançó tradicional infantil.
 - 3.2. Agrupació per cicles (cançons de bressol, jocs, danses...).
 - 3.3. Anàlisi formal de la cançó tradicional.
4. Altres cançons:.
 - 4.1. Cançons modernes i el seu ús didàctic.
5. Didàctica de la cançó.
 - 5.1. Metodologies d'ensenyament de la cançó.
6. Propostes didàctiques.

Tema 6. El llenguatge musical.

1. Introducció.
2. Grafies no convencionals.
 - 2.1. Representació del so amb símbols lliures.
3. Grafies convencionals.
 - 3.1. Notació tradicional.
4. Propostes didàctiques.

3. Metodologia

La metodologia del curs es fonamenta en un enfocament pràctic i col·laboratiu que integra escolta, interpretació i creació musical amb instruments acústics i digitals.

L'alumnat treballarà de forma individual i en grups per desenvolupar una proposta didàctica musical, fomentant així la cooperació i la creativitat.

Es farà ús d'eines digitals (Chrome Musica Lab, GarageBand, Walk Band, Soundtrap, entre altres), facilitant l'experimentació sonora i la producció de materials educatius.

El calendari previst per a cada tema és el següent:

Temes	Dates previstes
Tema 1. Bases teòriques del desenvolupament musical	13/02/2025 al 05/03/2025
Tema 2. Els contes i la música	06/03/2025 al 19/03/2025
Tema 3. La didàctica de la música	20/03/2025 al 09/04/2025
Tema 4. L'audició	10/04/2025 al 21/05/2025
Tema 5. La cançó	
Tema 6. El llenguatge musical	
Anàlisi d'un cas pràctic: El cançonero del Mic	29/05/2025

El cronograma previst és el següent:

Temàtiques, examen i recuperacions	Sessió	Data	Activitat
Presentació del Seminari	1	13/02/2025	1
Tema 1. Bases teòriques del desenvolupament musical	2	20/02/2025	
Tema 2. Els contes i la música	3	06/03/2025	2
	4	13/03/2025	
Tema 3. La didàctica de la música	5	20/03/2025	3
	6	03/04/2025	
Tema 4. L'audició	7	10/04/2025	4
Tema 5. La cançó	8	24/04/2025	
	9	08/05/2025	
Tema 6. El llenguatge musical	10	15/05/2025	
Anàlisi d'un cas pràctic: El cançonero del Mic	11	29/05/2025	-
Examen	-	05/06/2025	-
Repte	-	06/06/2025	-
Recuperacions	-	12/06/2025	-

Les activitats 1 a 4 quedaran detallades al càmpus. Mentre que l'anàlisi del cas pràctic *El cançonero del Mic* serà un resum de tots els elements treballats al seminari que servirà per preparar l'examen. A més, la presència d'elements musicals al conte del repte final serà un treball de grup.

4. Avaluació

L'avaluació del seminari està associada al Mòdul 4. Per optar a l'avaluació continuada l'assistència és obligatòria en el 80% de les sessions. En cas de tenir un indicador amb una qualificació inferior a 5 la recuperació de l'indicador es recuperarà el 12/06/2025.

4.1. Avaluació continuada

Mòdul 4: Ensenyança i aprenentatge de les llengües i de l'expressió corporal i artística.			
Resultat d'Aprenentatge: BCE-E009-03 Incorpora la competència digital de l'alumnat a una planificació didàctica.			
Indicadors	Evidència d'aprenentatge	Data límit per al lliurament	Data límit de la retroacció
Indicador 1 <i>Identifica eines digitals per fomentar el desenvolupament musical segons les teories dels principals corrents pedagògics d'educació musical.</i>	Activitat 1 (Tema 1)	05/03/2025	12/03/2025
Indicador 2 <i>Utilitza recursos musicals per atendre diferents estils d'aprenentatge.</i>	Activitat 4 (Temes 4 a 6)	21/05/2025	25/05/2025
Indicador 3 <i>Anitza i contextualitza didàcticament la presència d'elements sonors en una mostra donada</i>	Examen	05/06/2025	08/06/2025

Mòdul 4: Ensenyança i aprenentatge de les llengües i de l'expressió corporal i artística.			
Resultat d'Aprenentatge: BCE-T005-02 Utilitza adequadament diferent programari adaptant-lo a les seves necessitats.			
Indicador	Evidència d'aprenentatge	Data límit per al lliurament	Data límit de la retroacció
Indicador 4 <i>Analitza la presència de possibles elements sonors en la resolució del repte, a partir de la temàtica grupal escollida per al conte.</i>	Activitat 2 (Tema 2)	19/03/2025	26/03/2025
Indicador 5 <i>Planifica activitats didàctiques on s'utilitzin eines digitals per treballar els paràmetres musicals.</i>	Activitat 3 (Tema 3)	09/04/2025	16/04/2025
Indicador 6 <i>Demostra capacitat per adaptar i crear materials sonors per a un conte infantil, integrant cançons tradicionals o modernes, efectes sonors, llenguatge musical i pràctica instrumental, tot ajustant-los a una situació d'aprenentatge.</i>	Presentació del repte	06/06/2025	

4.2. Avaluació final

La qualificació final de cada RA es calcularà fent la mitjana aritmètica dels tres indicadors corresponents a cada RA.

Per qualificar cada Resultat d'Aprenentatge s'utilitzarà una escala numèrica de 0 a 10 (amb un decimal).

La qualificació dels diferents Resultats d'aprenentatges formen part de la qualificació final del mòdul.

La qualificació final del mòdul està detallada al pla docent del mòdul 4.

5. Recursos del seminari

Bibliografia bàsica

Material del professor

Apunts del professorat.

Llibres de referència

Aróstegui, J. L., Ivanova, A. (2012). *Didáctica de la Expresión Musical. Una revisión del desarrollo del currículo*. Universitat de Barcelona. GRC Esbrina, Subjectivitats i Entorns Educatius Contemporanis. Recuperat de: <http://diposit.ub.edu/dspace/handle/2445/32787>

Cremades, R. (Coord.), García-Gil, D., Lizaso, B., Morales, A., del Olmo, M.J, Ríos, P., Román, M., Sustaeta, I. i Toboso, S. (2017). *Didáctica de la Educación musical en Primaria*. Madrid: Paraninfo.

Pascual, P. (2006). *Didáctica de la Música para Educación Infantil*. Pearson

Bibliografia complementària

Alcázar Aranda, A. J. (2010). La pedagogía de la creación musical, otro enfoque de la educación musical una experiencia de la Escuela Universitaria de Magisterio de Cuenca. *Eufonía: Didáctica de la música*, 49, 81-92.

Alsina, P. (2016). *Música: investigación, innovación y buenas prácticas*. (A. Giráldez Hayes dir, Ed.), Ubook Ministerio de Educación, Cultura y Deporte. Madrid:Ministerio de Educación, Barcelona: Graó

Alsina, J. (2002). *El área de educación musical: propuestas para aplicar en el aula*. Barcelona: Graó.

Alsina, P., Díaz, M., i Giráldez, A. (2008). *La música en la escuela infantil (0-6)*. Editorial Graó.

Alsina, P., Díaz, M., & Giráldez Hayes, A. (2008). *La música en la escuela infantil (0-6)*. (J. Akoschky col, Ed.) (Vol. 23). Barcelona: Graó.

Aróstegui, J. L., Louro, A. L., i Teixeira, Z. L. (2015). Las políticas educativas de reforma y su impacto en la Educación Musical Escolar. De dónde venimos y hacia dónde podemos ir. *Revista da ABEM*, 23 (35), 24-34

Azorín Delegido, J. M. (2012). *Audiciones y musicogramas: concepto, selección y análisis* (1a ed.). [Madrid]: Bubok Publishing.

Benítez, M.A., Díaz, V.M., Justel, N. R. (2017). Beneficios del entrenamiento musical en el desarrollo infantil: una revisión sistemática. *Revista Internacional de Educación Musical*. 5. 61-68.

Bisquerra, A. (2011). Música, emoción y motivación: Una experiencia interdisciplinaria. En R. (coord. . Bisquerra (Ed.), *Educación emocional. Propuestas para educadores y familias* (p. 187-203). Recuperat de <http://otrasvoceseneducacion.org/wp-content/uploads/2019/04/Educación-Emocional.-Propuestas-para-educadores-y-familias-Rafael-Bisquerra-Alzina-2.pdf>

Bisquerra, R., y Bisquerra, A. (2012). Música i educació emocional. *Guix: Elements d'acció educativa*, 385, 12-16.

Carrillo Aguilera, C., Viladot Vallverdú, L. i Pérez-Moreno, J. (2017). Impacto de la educación musical: una revisión de la literatura científica. *Revista electrónica Complutense de Investigación en educación musical*, 14, 61-74. <http://dx.doi.org/10.5209/RECIEM.54828>

Conde, J. L., Martín, C., i Viciano, V. (1998). *Las canciones motrices II. Metodología para el desarrollo de las habilidades motrices en Educación Infantil y Primaria a través de la música*. Barcelona: INDE Publicaciones.

Delalande, F. (2013). *Las conductas musicales. Santander*. Editorial de la Universidad de Cantabria.

Díaz Gómez, M., & Giráldez Hayes, A. (coords. 2011). *Aportaciones teóricas y metodológicas a la educación musical: una selección de autores relevantes* (1a ed., 3a reimp). Barcelona: Graó.

Gardner, H. (2003). *Educación artística y desarrollo humano* (Vol. 114). Barcelona: Paidós.

Gromko, J. E. (2005), The effect of music instruction on phonemic awareness in beginning readers. *Journal of Research in Music Education*, 53 (3), 199-209.

Holmes, S i Hallam, S. (2017). The impact of participation in music on learning mathematics. *London Review of Education*, 15 (3), November 2017. DOI: <https://doi.org/10.18546/LRE.15.3.07> Disponible en: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1163197.pdf>

Moreno, S., Bialystok, E., Barac, R., Schellenberg, E. G., Cepeda, N. J., & Chau, T. (2011). Short-term music training enhances verbal intelligence and executive function. *Psychological Science*, 22(11), 1425-1433.

Neville, H. (2008). *Effects of music training on brain and cognitive development in under- privileged 3- to 5-yearold children: Preliminary results*. In B. Rich and C. Asbury (eds.), *Learning, Arts, and the Brain: The Dana Consortium Report on Arts and Cognition* (pp. 105- 106). Nueva York: The Dana Foundation.

Oriola, S., & Gustems, J. (2015). Educación emocional y educación musical. Recursos didáctico-musicales para la consecución de competencias emocionales. *Eufonía: Didáctica de la música*, 64, 1-5. Recuperat de https://www.researchgate.net/publication/282604182_Educacion_emocional_y_educacion_musical

Peretz, I. (2006). The nature of music from a biological perspective. *Cognition*, 100 (1), 1–32. <https://doi.org/10.1016/j.cognition.2005.11.004>

Pérez-Moreno, J., & Reverté Folch, L. (2019). Las actividades musicales preferidas de la voz de los propios niños y niñas de cuatro años. Un estudio de caso. *Revista Electrónica de LEEME*, 43, 19–34. <https://ojs.uv.es/index.php/LEEME/article/view/13985>

Pérez-moreno, J. y Viladot, L. (2016). El juego musical infantil: indicios de un vacío en la literatura académica. *Revista Electrónica de LEEME*, 37, 51–62. <https://doi.org/10.7203/LEEME.43.13985>

Sarrazin, N (2016). *Music and the child*. The College at Brockport, SUNY.

Swanwick, K. (1991). *Música, pensamiento y educación*. Madrid: Ediciones Morata y Centro de Publicaciones del Ministerio de Educación y Ciencia

Webber Aronoff, F. (1980). *La música y el niño pequeño*. Buenos Aires: Ricordi.

Wuytack, J., & Boal Palheiros, G. (2009). Audición musical activa con el musicograma. *Eufonía: Didáctica de la música*, 47, 43-55. Recuperat de

http://recipp.ipp.pt/bitstream/10400.22/11323/1/ART_Wuytack_Boal-Palheiros_2009.pdf

Wuytack, J., & Boal Palheiros, G. (1996a). *Audición musical activa: libro del alumno* (2a ed.1998). Portugal: Associação Wuytack de Pedagogia Musical.

Wuytack, J., & Boal Palheiros, G. (1996b). *Audición musical activa: libro del profesor* (2a ed. 1998). Portugal: Associação Wuytack de Pedagogia Musical.

Els continguts d'aquesta obra estan subjectes a una llicència de Reconeixement - No comercial - Sense obres derivades 3.0 de Creative Commons. Se'n permet la reproducció, distribució i comunicació pública sempre que se'n citi l'autor i no se'n faci un ús comercial. La llicència completa es pot consultar a: <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/es/legalcode>.